

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Égész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Oktató cikkek a büntetőjog köréből.

Írta: *dr. Kármán Elemér*, nagyváradai kir. ügyész.

MI a magánvád és mi a magánindítvány.

II. Mi már most a magánvád. (Vége.)

A büntető igazságszolgáltatást csak az állam gyakorolhatja. A magánügyében akármily nagy sérelem esett, neki nincs más joga, mint hogy azt feljelentse az állam azon hatóságainak, a melyek az állam, illetőleg Ő Felsege a király, mint az állam feje nevében az igazságszolgáltatást gyakorolják. Ezek az igazságszolgáltatási hatóságok: a csendőrség és rendőrség, a mely kinyomozza a tettest és a kir. ügyészségnek bejelenti, a kir. ügyészség, a mely vádat emel ellene a bíróság előtt és végül a bíróság, a mely elítéli. E szerint nyomozni csak a rendőri hatóságoknak és közegeknek, vádolni csak a kir. ügyészségeknek, elítélni csak a bíróságoknak van joga.

Egy kivétel azonban van és pedig a *vádlat*, a mennyiben a vádat képviselni nemcsak a kir. ügyészség, hanem bizonyos esetekben a sértett fél is jogosítva van.

Ennek a kivételnek ismét két oka van.

1. vannak a büntetőtörvényekben olyan apró cseprő vétségek és kihágások, a melyek nagyon esakély jelentőségűek, és a melyek olyan nagy számban követtetnek el, hogy legalábbis háromszor annyi kir. ügyészt kellene kinevezni, hogy minden esetben a vádat képviselje. Ilyenek: a közönséges becsületsértés, rágalmazás, könnyü testi sértés, ingó és ingatlan vagyron rongálás, magánlaksértés, tulajdon elleni kihágás (Szolg. Ut. függelék III. rész.) Ezekben az esetekben az állam megengedi a sértettnek, hogy a kir. ügyész helyett ő maga, vagy megbízott ügyvédje képviselje a bíróságok előtt a vádat, indítványozhasson vizsgálatot vagy tárgyalást, adjon be esetleg vádiratot, a tárgyaláson ő tartasson a vádbeszédet, s az ítélet ellen ő élhessen felebbezéssel, ép úgy, mint a többi — közvadás — esetben a kir. ügyész. Az a sértett tehát, a ki jogosult így járni el, a ki tehát a kir. ügyész jogait helyette ellátja: a *főmagánváltó*, a azok a bűncselekmények, a melyeknek eseteiben, ezt a jogot neki megadja a törvény: a *főmagánvadás bűncselekmények*.

2. másik oka annak, hogy bizonyos más esetekben a sértett magánügyének joga van a bíróság előtt vádlóként járni el, a következő: lehetnek esetek, a mikor a nyomozó közegek és a kir. ügyészség alban a nézetben vannak, hogy nem forog fenn huztelhető cselekmény, a sértett azonban nem ért volók egyet, hanem azt tartja, hogy a tettest meg kell büntetni. Természetesen a nyomozó közegeket és a kir. ügyészt nem lehet arra kényszeríteni, hogy meggyőződésük ellenére is üldözzenek valakit, de viszont a sértettet sem lehet elűtni a jogától. Ennélfogva a törvény megengedi neki, (Bp. 42.) hogy ha a kir. ügyész nem akarja a vádat képviselni, menjen ő maga, a sértett fél, a bíróság elé, s érvényesítse a jogát, a hogy tudja, indítványozzon vizsgálatot, adjon be vádiratot, tartson a főtárgyaláson vádbeszédet s jelentsen be fellebbezést. Ebben az esetben a sértett fél, a magánügyén *pótolja* a kir. ügyészt, s ezért ő a *pótmagánváltó*. Pótmagánvadás ezért minden olyan bűncselekmény esetén van helye, a melyben eredetileg a kir. ügyésznek kellene a vádat képviselni,* tehát a közvadás ügyekben.

Magánváltó ezek szerint a sértett akkor, a mikor a kir. ügyészség jogait gyakorolja (Bp. 43. §.), szokban az esetekben mikor azt neki a törvény megengedi.

Összefoglalva:

Szabály az, hogy vádat képviselni, vádlói jogokat gyakorolni csak a kir. ügyészek vannak jogosítva.

Kivétel, hogy a sértett is jogosítva van néha vádlói jogokat gyakorolni és pedig

1. a csekélytelyu bűncselekmények eseteiben — mint *főmagánváltó*; —
2. abban az esetben, ha a kir. ügyész nem akarja a vádat képviselni — mint *pótmagánváltó*.

*

Mindebből önként következik, hogy a *magánvadás* a nyomozó csendőrséget egyáltalában alig érdekelheti. A magánvadás a büntető eljárásnak abban a részében szerepel, mikor már a nyomozás be lett fejezve, mikor már az ügy a bíróság előtt van. Reánk nézve csak a magánindítvány fontos.

* Kivétel ismét a hivatalból üldözendő becsületsértés és rágalmazásnak van (Btk. 269. §., 270. §., 271. §., 272. §.) a hol nincs pótmagánvadás. (Bp. 42. §.)

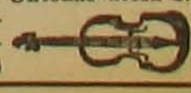

Elő magyar vill. erőre berond. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osztályi és királyi udvari szállító, a os. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközölteknak. Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.

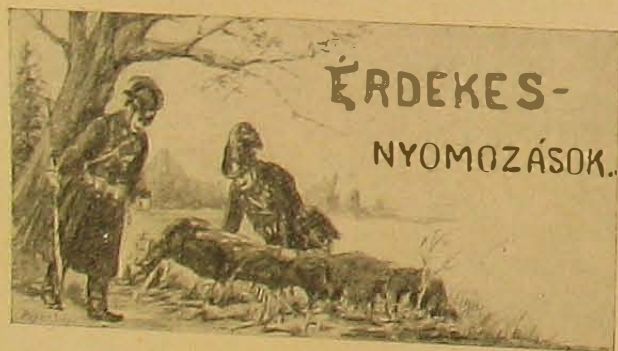

Miért van mégis az, hogy számosan összelévesztik a kettőt?

Azert, mert minden főmagánvádas bűncselekmény egyúttal magánindítványi is. S ennek mi az oka? Nyilvánvalóan az, hogy az ok, a miért a törvény megengedte a főmagánvádlónak, hogy a vádat képviselje: nevezetesen, hogy az ügy csekély érdekű — teljesen egyezik a magánindítványi bűncselekmények egyik okával; (1. sentsz az I. 2. pontot!) a csekélyebb érvekkel. Ezért mind az, a mi csekély érdekű, magánindítványi és főmagánvádas is. De viszont, miután a magánindítványi bűncselekmények másik oka: a *sértett fél kímélete* (1. az I. 1. pontot) a magánvádnál természetesen nem szerepel: van számos bűncselekmény, a mely *magánindítványi, de nem főmagánvádas* (p. o. erőszakos nemi közöslés stb.)

Még csak egyre hívom fel a figyelmet.

Magánindítványt csak a *sértett* személyesen tehet, tehát csupán azok a *személyek*: a kik a Szolg. Ut. I. függék C. pontjában vannak megemlítve. A helyett a *sértett* helyett, a ki a Szolg. Ut.-ban megjelölve van, más nincs jogosítva a *magánindítványra*, tehát a *sértett* helyett fia, rokona, megbízottja, kereskedő vagy iparos helyett a segéd, földbirtokos helyett a gazdatiszt vagy intéző *sohase* tehet *magánindítványt*. Legfeljebb az ügyvéd állíthat ki ilyent, de annak is fel kell mutatnia a meghatalmazást, melyet a *sértettnek* személyesen kell aláírnia. Ebhez minden esetben ragaszkodjék a járőr, mert ha az a *sértett* érdemesnek tartja, hogy a esendő az ő dolgával foglalkozzék, vegyen ő is magának annyi fáradságot, hogy *személyesen* menjen el esendőre s írja alá a nyilatkozatot. (Szolg. Ut. 101. §.)

ÉRDEKES-NYOMOZÁSOK.

Többet észszel, mint erővel.

Írta: H. Gy.

A közelmúltban közreadott elbeszélésben F. volt esendőörmester egyik nagyon ügyesen keresztülvitt nyomozását ismertetem, alábbiakban pedig szó lesz egy esetről, a mely egy furfangos persely-fosztogatót juttatott az igazságszolgáltatás kezei közé. Jóllehet az egész ügy hivatalos esendőri nyomozás tárgyát nem is képezte.

Nem közfeltűnést keltő bűntényt óbajtok ismertetni, hanem csak egy szegény ember ügyetlen műveletét, a melynek révén gyaroló jövedelmét bűnös úton igyekezett gyarapítani, de már az elején rajtavesztett.

Az eset S. községben — egy meglehetősen látogatott bucsuhelyen — történt. A plebános F. örmestert — a kívül a legjobb viszonyban volt — egy szép napon azzal a kijelentéssel lepte meg, hogy már vagy két hónap óta rendszeresen felnyitja valaki a templomban elhelyezett perselyeket s azok tartalmát alaposan megdézsmálja.

Ő már mindenféle övintézkedéseket megtett, sőt mi több, a templomatyá figyelmét is felhívta a lopásokra, de a legnagyobb elővigyázat s megkettőzött éberség dacára, a tettest eddig kideríteniök nem sikerült, sőt azt sem tudták megállapítani, hogy körülbelül mennyi vesztetett el, mert a perselyek tartalmát szoroson ellenőrizni nem igen lehet.

Csak egy kulccsal lehet a perselyeket felnyitani, azt a plebános maga kezeli s a kezéből sohasem adja ki. Teljesen örthetetlen előtte, hogy a tolvaj mikép férközbetük a pénzhez, holott a záron semmiféle erőszakok a nyoma nem látszik.

— Furcsa eset — szót közbe az örmester. — Szabad kérnem a kulcsokat?

— Tessék, itt vannak!

— Hisz ezek oly egyszerű kulcsok, hogy a zárat egy megzörbitett szeggel a legügyetlenebb ember is kinyitja. Talán valahogy rájövök a dolog nyitjára!

— Kérem örmester ur! — veszi át a szót a plebános — csak hivatalos eljárás tárgyává ne tegye valahogy az ügyet. Mit szólnának hozzá hivesim s milyen szinben tűnnék fel fölöttes hatóságom előtt, hogy ilyen közönséges büntetnek nem vagyok képes elejét venni. Inkább a magaméból pótlom a hiányzó összeget; majd megbünteti a Mindenható azt a lelkiismeretlen embert, a ki az Ő házáat becsstelen cselekedetével megszentelteti.

— Pedig másként aligha lehetek segítségére főtisztelendő ur! Különben, majd meglátjuk.

Pár percnyi esend után újból megszólal az örmester. — Mondja csak kérem, főtisztelendő ur, mikor szokta a perselyek tartalmát magához venni?

— Minden hétfőn.

— Milyen pénznemek gyűlnek egybe?

— Kétfilléresek, néhány 10 és 20 filléres, nagy ritkán 1—1 korona, de 10 és 20 fillérest már mintegy két hónapja alig találok, sőt a kétfilléresek is nagyon meggyérültek. Borzasztó, hogy ilyen dologra vetemedjék valaki!

Fejcsóválva, összetett kezekkel hallgatott a plebános kevés ideig, azután folytatta:

— Tegnap elbít volt a bucsu. Tegnap felnyitott a perselyeket s mindössze 5 kor. 24 fillért találok bennük, holott más alkulommal 30—40 koronát tett ki a kegyes adomány. Mondja csak kérem örmester ur, nem borzasztó dolog ez?

— Nagyon kellemetlen! De utóvégre is végére kell járunk a dolognak, hiszen örökké ez így nem mehet!

— Nem gyanakszik senkire főtisztelendő ur?

— Nem én! A templomatyá régi ember már, kezén soha még egy gyufaszál sem ment veszendőbe, sőt ellenkezőleg mindig azon van, hogy a templom napját föllehetetleg gyarapítsa, a mennyiben még a gyortyákról

A legjobb órák,

legszolidabb ókszerek, egyszerűtől a legdrágábig, egy készpénz, mint részletszámra 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden,
javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

lecsapegő viaszt is összegyűjti és pár koronáért értékesíti. Nem merném feltételezni róla, hogy ő fosztogatná a perselyeket...

Elváltak egymástól.

Az őrmester kellemetlen helyzetbe jutott. Deritae ki az esetet, de ne nyomozzon s ne vegye igénybe a hivatalos apparátust. Kicsit kemény dió!

Szóltanul járt fel és alá az udvarban s II.-od altisztségünk mindjárt mondta: «Fiuk, az öreg már megint törí a fejét valamiben!»

Harmadnapra meglátogatta a plebánost s megkérte, hogy bétfőn, ha a perselyeket kiüríti, a pénzt tegye külön helyre s várjon, a mig eljön.

Vasárnap — parancs folytán — mindannyian templomba mentünk. Az őrmester először a sekrestyébe tért be, a hol a tanítóval váltott pár szót, mi pedig a templom bajójában elfoglaltuk szokott helyünket.

Bár nem tudtunk semmit, mégis gyanítottuk, hogy valami van készülöben, mert őrmesterünk — ahányszor valami nebezebb nyomozása akadt — mindig szóltan, hallgatag volt s csak akkor és annyit közölt velünk, a mennyit okvetetlenül szükségesnek tartott.

Már pedig az egész hetet töprengésben töltötte el, tehát okvetetlenül valamely bonyolult eset szálait igyekszik megtalálni, a melynek a templommal kell összefüggésben állani.

Miértrendelt volna bennünket másképp a templomba... miért adott mindegyikünknek egy-egy darab 10 fillérest, hogy azt a templomatya által mise közben körülbordított perselybe dobjunk... és miért bagyta meg nekünk, hogy az egész mise alatt a templom bajójának két oldalán elhelyezett perselyeket kísérik figyelemmel s számítsuk össze, bány ember adakozott istentisztelet közben?

Valami van a levegőben!

Alig hogy elhelyezkedtünk, kilép a sekrestyéből őrmesterünk, egyenesen oda tart a baloldali perselyhez s bedob valamit; ezután mellettünk helyet foglal.

A mise alatt minden figyelmünket a perselyekre irányítottuk s számlálgattuk az adakozókat.

Tízfilléreseinket bedobtuk a templomatya által körülbordított perselybe s Istentisztelet után hazatérve, beszámoltunk megfigyelésünk eredményéről. Mintegy 740 férfi és nő adakozott ezen a napon.

Őrmesterünk — úgy látszik — meg volt velünk elégedve, mert megjegyzés nélkül bagyta jelentésünket, de legnagyobb meglepetésünkre megkért bennünket, nézzük meg pénztárcánk tartalmát s tízfilléreseinket mutassuk meg neki. Egyenként szemügyre vette őket s egy rövid «köszönöm»-mel irodájába ment.

— Fogadni mernék — mondom én — hogy a templom pénzét dézsmálta meg valaki s az őrmester ur ez ügyben nyomoz.

Alig vártuk a parancskiadást. Biztosra vettük, hogy valamit meg fogunk tudni. Végre délután két órakor ez is megvolt. Csalódtunk. Őrmesterünk egy szót sem szólt.

Bajtársaim kimentek sétálni, én azonban az ügyeletessel otthon maradtam.

Már öt óra felé járt az idő, a mikor őrmesterünk beszólt az ügyeletesnek, hogy elmegy sétálni. A mikor meglátott engem, meghívott, tartak vele. Együtt mentünk.

Rövid séta után betértünk a negyvendéglőbe, a hol egy kis kertben helyet foglaltunk annál az asztalnál, a mely mellett a templomatya ült.

Nekem már az is feltűnt, hogy egyáltalán betértünk vendéglőbe; most meg éppen abhoz az asztalhoz ülünk, a hol a templomatya idogál, holott üres asztalok is voltak.

Kezdtém sejteni a valót.

Üveg sört rendelt őrmesterem, közben pedig a termésről s más hétköznapi dolgokról folyt a szó.

Megittuk a sört s az őrmester fizetni készült. Apró pénze nem lévén, váltani akart, de oly időben, a mikor a korecsmáros nem volt közelünkben. A templomatya azonnal szolgálatkészen felváltotta a forintot, aprópénzre és egy drb. egykoronásra.

Jól megfigyeltem mindent. Láttam, hogy az őrmester az aprópénzt a nadrágszabéba dugta s az egykoronással fizetett. A visszajáró összeget pöntárczájába tette.

— Rendben vagyok — szóltam magamban, a mikor köszönve hazafelé tartottunk.

Nem tudtam szó nélkül megállni az egészről s utközben megkoczkáztattam a kérdést:

— A templomatyát gyanúsítja őrmester ur?

Meglepődve nézett reám.

— Honnan tudja? — Már felelni akartam, a mikor még annyit mondott: — Majd otthon!

Hazaérkezve bementünk az őrsirodába. Még a kardját sem tette le, hanem a váltás közben kapott egy korona aprópénzt azonnal kirakta az asztalra.

— No, hadd balljam, mit tud?

Elmondtam eddigi intézkedéseit, a melyekből azt gyanítottam, hogy ismeretlen tettségek a perselyeket fosztogatják s hogy a templomatyát vette gyanuba, a mit onnan gondolok, hogy délután leült az asztalához és felváltatott vele egy forintot, holott arra semmi szüksége sem volt, mert a mint a pénztárczája tartalmának csengéséből kivettem, volt annyi apró pénze, a meny nyiből számláját kiegyenlítettette; de ha tévednék is, a korecsmáros biztosan visszaadott volna a forintból. A templomatyával tehát csak azért váltattott, hogy meggyőződést szerezhessen arról, vajjon nincs-e nála abból a feltétlenül megjelölt pénzből, a melyet délelőtt a perselybe dobott.

— Helyesen van — válaszolt az őrmester — nagyon örülök, hogy alaposan meg tudott figyelni engem is. Már most vizsgálja meg azt a pénzt, kíváncsi vagyok, talál-e rajta valami jelet!

Elővettem egy 10 fillérest s alaposan megnéztem az az irás oldalát.

— Miért vett először egy 10 fillérest? — kérdezte az őrmester.

— Ha már őrmester ur nekünk is 10 filléreseket adott, akkor biztosra veszem, hogy a perselybe is dobott pár darabot, így bát ezeken kezdem meg.

Megnézem a koronás oldalt is, szemügyre veszem a szélét, de nem találtam rajta semmi jelet. Egyik darabot a másik után... sajnos eredmény nélkül.

Mosolyogva néz reám őrpapancsokom, kivéve azután pénztárczájából egy másik 10 fillérest, látszólag felületesen végig nézi az asztalon levő pénzt, abból elvesz ugyancsak egy 10 fillérest s egymás mellé fekteti őket úgy, hogy a koronás oldaluk volt felfelé fordítva.

— No, talán most sikerül, én már megláttam a jelet s biztos nyomon vagyok!

Bármennyire is megerőlttettem magam, a jelet nem találtam meg s ezt restelkvedve meg is mondtam.

— Figyeljen ide! — Látja az évszám alatti csillagon azt a kis pontot?

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem **Beretvás-pastillát** használgjon azonnal

mely 10 paroz alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Árú K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tünde gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postal szállítás.

— Látom; de ez azon is rajta van, a melyet előbb a tárczájából vett ki!

— Természetesen. mert egy megjelölt tízfillérest és kétfillérest visszatartottam. Nézze meg csak a maga pénzt, megvan-e azon ez a jel?

Megnéztem. Nem volt!

Most már egy-kettőre kiválogattam az asztalon levő pénzből az ily módon megjelölt 2 drb kétfillérest és az 1 drb tízfillérest, a melyeket őrsparancsnokom — külön borítékba helyezve — lepecsételt.

Másnap reggel az őrmester azzal távozott a őrsről, hogy ha a plébániáról a cseléd azzal az üzenettel jön, hogy ma nem kell szolgálatba indulni, akkor a II-od altiszt és én haladéktalanul nyomozó szolgálatba leszünk vezényelendők s két községi közzeggel azonnal a plébánián tartozunk megjelenni, a hol is a további parancsig a folyosón fogunk tartózkodni.

Ezután az őrmester meglátogatta a plébánost, a ki mise után ép a reggelinél ült.

A perselyekből kiszedett pénz az íróasztalon hevert.

— Hozta Isten őrmester úr, mi jó hír van?

— Mindjárt elvállik főtisztelendő úr! Szabad kérnem a gyűjtést?

— Tessék, itt van az íróasztalon!

Rövid negyed óra alatt megtörtént a pénzvizsgálat. Eredménye 4 drb fenti módon megjelölt 2 filléres és 1 drb 10 filléres, — a melyeket külön tett az őrmester.

— A kézi persely ki van már űrtve főtisztelendő úr?

— Nem, még a sekrestyében van.

— Sziveskedjék kérem azt a templomatyával behozatni. Ha addig, elmegyek a azomszéd szobába, hogy ne találkozam vele. Ha lejön, kérem itt létemet el nem árulni, hanem a templom atyát odahívastani, hogy további rendelkezésig várjon a pítvarban.

— Csak nem a templomatya? — kérdezte megütődve a plébános.

— Biztosat még nem lehet tudni főtisztelendő úr; de kérem, sziveskedjék csak úgy eljárni, a mint azt én czélszerűnek látom.

Pár perc múlva a kézi persely tartalma is át volt vizsgálva, a honnan az általunk előző nap bedobott 4 drb. megjelölt 10 filléres szintén előkerült.

— Most kérem a templomatyát behívni.

A mint az belépett és meglátta az őrmestert, halott halavány lett és még köszönni is elfelejtett, a mi nem került el az őrmester figyelmét.

— Jó napot! — szólítja meg őt az őrmester.

— Nézze csak, János bácsi, — így hívták a községben a templomatyát — tudomásomra jutott, hogy egy haszontalan ember már mintegy két hónapja fosztogatja a perselyeket. Nagyon szeretnék az atyáknak az ujjára koppintani. Nem gyanakszik maga valakire?

E barátságos hangra megkönnyebbülten s nagy bőbeszédűséggel kezdett a templomatya mindent összevissza beszélni! Szinte látszott rajta az igyekezet, hogy magáról a gyanút elbárítsa. Elmondta, hogy a plébános úr is panaszkodott már; ő vigyázott is, de eddig a gazembert még nem tudta rajtaécsipni. Nem is ajánlja neki, mert bizony a kenycsem javát tisztességben megettem már, de ha kezembe kerülne az istentelen, hát ellátnám még a baját!

— Ejnye — szakítja meg a szóáradatot a őrmes-

ter — egészen elfelejtettem valamit! Nem lenne szives főtisztelendő úr valakit az őrsre elküldeni, hogy embereim ne induljanak szolgálatba!

A plébános becsöngette a cselédet, a ki az üzenetet közvetítette.

Már átnéztem a főtisztelendő úr pénzt — fordul a templomatyához az őrmester — nem-e találnék közte valami nyomra vezető dolgot s így a magát is meg kell nézern, mert hát maga is gyűjt pénzt.

— Tessék, itt van a zacskóm, ámbár én a' mondó vagyok, hogy pénz-pézn. Nem lehet azt egyiket a másiktól megismerni!

— Hátha lehet! Mondja csak mennyi pénze van?

— Nem tudom instálom alássan; nem szoktam megolvasni; lesz egy pár koronám.

— Enyje, János bácsi, csak nincs olyan sok, hogy ne tudná? Szegény ember a keservesen keresett garasait számon szokta tartani!

Azzal átv teszi az őrmester a zacskót és annak tartalmát kiüríti az asztalra.

Pár pillanat múlva már ki van válogatva 2 drb megjelölt 10 filléres és 1 drb 2 filléres, a melyet félre tesz.

— No látja — szól az őrmester, — hogy mégis csak van pénz és pénz között különbség! Nem mondaná meg honnan szerezte ezt?

Ötölt batolt a templomatya. Fakóra vált arczszal nézte a kiválogatott pénzzerneket. Látszott rajta, hogy nem tiszta a lelkiismerete, hogy fel a közeli pillanatoktól, a melyek szegényt, veszedelmet hoznak fejére. De azért meg nem adta fel a küzdelmet.

Kikelt a gyanúsítás ellen, hivatkozott eddigi becsületes életére, a plébánost magát hívta fel tanúságtételre, a kit már évek hosszú során át szolgált a nélkül, hogy panaszra okot adott volna.

Csakhogy az őrmestert nem lehetett megteveszteni. Kinyitotta az ajtót, s a mikor az esküdtekkel együtt a szobába léptünk, a templomatya már meg volt törve. Tudta, hogy a tagadás nem basznál.

— No, János bácsi, ki a perselyfosztogató? Szálljon magába és ismerje be tettét, könnyítsen lelkiismeretén, mert látja, ezeket a kiválogatott pénzeket maga vette ki a perselyekből.

Hiányzik ugyan még 2 drb tíz, és 1 drb kétfilléres, de azt hiszem a kocsmárosnál azok is előkerülnek! Mi magunk dobtuk azokat tegnap a perselyekbe, mind egyformán meg vannak jelölve.

— A ki perselybe, a melyet istentisztelet alatt körülhordott 4 drb megjelölt 10 filléres lett bedobva. Ezek megkerültek. Tegnap váltott nekem egy forintot; az apró pénz között szintén találtam 1 drb. megjelölt tíz- és 2 drb kétfillérest. A nagy perselyekből is előkerült 1 drb ilyen tízfilléres és 4 drb kétfilléres; a maga pénze között volt 2 drb tíz- és 1 drb kétfilléres. A megjelölt pénzeket tehát csak annál az embernél lehet megtalálni, a ki a perselyeket megdözsömlta.

Pár percnyi néma csend. Csak János bácsi nehéz lélekzete hallatszik, kiveri a veríték... szédülés vesz rajta erőt... meg kell neki kapaszkodni az egyik esküdthe, a mikor nagynehezen kinyögi: «Én voltam!»

Teljes és töredelmes beismerése, nemkülönben büntetlen előlétele enyhítő körülmény gyanánt szolgált s

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárakból 20 kor., alkatrészekből és gummikból 20 % árengedm. részesülnek. Értékeiket ingyen és bérmentve kold

DÉRY EDE

legfinomabb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jóállás mellett. Csekély havi részletfizetésre.

— Gummik, alkatrészek rendkívül olcsó áron. —

kerékpár és varrógép nagyraktár

SZEGED.

Az Amizoni alapítványi nőnevelő-intézetből. — Az intézet épülete. Kerti munka a veteményes kertben.

figyelemmel arra, hogy az ellopott összeg csak 140—150 koronára volt becsülhető, a templomatyá aránylag enybe büntetést kapott.

*

A nyomozás kiindulási pontja a rendszeresen üzött fosztogatás volt. Ezt csak oly egyén követhette el, a ki egész határozottan tudja, melyik időpont a legalkalmasabb ezen művelet végrehajtására. Ezt a templomatyánál jobban senki sem tudhatta. Minthogy pedig a templomatyá utóbbi időben — bár nem feltűnően — de mégis a rendesnél többet költött, őrmesterünk elég okot látott fennforogni ahhoz, hogy a nyomozást elsősorban is ellene vezesse és azt okán furfangosan hajtja végre, hogy a tettes meg ne szabadulhasson.

Betegségterjesztő szunyogok.

Újabb vizsgálódások kiderítették, hogy a szunyogok nagyon buzgó terjesztői némely betegségeknek. A mi éghajlatunk alatt leginkább maláriát illetve a mocsár- és váltólázak többféle fajtáját terjesztik, de a forró égőv alatt még veszedelmesebbek e tekintetben. Sajó Károly tanár érdekes cikkéből, melyet ír a «Természettudományi Közlöny» új füzetében, mi is tanulságosnak tartjuk az alábbi részletet olvasóinkkal is megismertetni.

Mármaga a kellemetlenség, melyet a szúrás okoz, nagy ártalom az embernek, mert sok helyen a szabadban való pihenést estefelé úgyszólván lehetetlenné teszi. Vanak szép üdülőhelyek, melyektől éppen a szunyogok támadása tart távol sok embert; ilyen a mi gyönyörű Margitazigetünk is. Másrészt a bajorországi Wörishofen kiváló hirnevét részben annak is köszönheti, hogy a szunyogbaj ott nem győzőr. Nemesak Európában állnak a dolgok így, hanem más földrészekeken is. Az észak-amerikai Egyesült-Államokban például New-Jersey állam egész kifejlődését kezdettől fogva napjainkig bátráltatták a temérdek moszkító. Ennek az államnak déli felében kitűnő területek találhatók a marhatenyésztés, kivált a tejtermelés számára, de nem lehet őket felbuzsnáítani, mert a szunyogok milliói; számban lepik el a szarvasmarhát és annyira gyöngítik, hogy a legjobb táplálás ellenére sem ad kielégítő mennyiségű tejet. És ámbár New-York, Philadelphia és magának New-Jersey államnak nagy városai kiváló piacza a tejárúknak, az ott sok helyen nagy tökebefektetéssel megindított tejgazdaságokat rövid idő múltán abba kellett hagyni. De maga New-York állam is részben hasonló állapotban sínylődik. Texas-állam tengerparti tájain a piacra kerülő szarvasmarba értéke nagyon alászáll, mert a moszkítók hihe-

tetlen mennyiségű vért szívnak ki belőle. Bizonyos, hogy hazánk számos vidékén szintén hasonló állapot uralkodik, csak hogy a baj igazi okát kevesen ismerik meg. Nem közömbös dolog az sem, hogy a Culex-fajok a szárnyas állatok közt lázas betegségeket terjesztenek.

A malária romboló természetét különösen a déli tájak ismerik. Az Egyesült Államokban Howard szerint a maláriás megbetegedések száma a déli államokban háromszor nagyobb, mint az északiakban. Csupán a malária okozta halálesetek száma az Unió területén évenként 12000-re rúg; már pedig tudjuk, hogy a váltóláz közvetlenül aránylag kevés esetben okoz halált, hanem inkább hosszas sínylődést; és éppen ez a betegkedés, a munkaerőnek és munkaadóknak csökkenése, a legnagyobb nemzetgazdasági veszteség. Ehhez hozzá kell még venni azt is, hogy a maláriától elgyöngített szervezet egyéb betegségeknek is könnyebben prédájává lesz és a halál gyorsabban köszönt be, mint rendes egészségügyi viszonyok közt. A statisztika általában azt mutatja, hogy maláriás vidékeken a halálesetek száma föltűnően nagy, ámbár a halál oka, melyet a kimutatásokba írnak, más bajnak a nevét viseli. Így megért-hetjük azután, hogy igen sok halálesetnek, noha a katasztrófát előidéző baj nem maga a valódi mocsárlázak egyike, mégis igazi oka a szunyogok tenyésztette plazmódiumokban rejlik, mert az ezek által elgyötört szervezet ideg-, máj és gyomor bajokra és sok más egyéb betegsé-gekre ad okot.

Hazánk egyik mocsaras vidékére vonatkozólag 1880 és 1881-ben alkalmam volt összeállítani az adatokat. Az ungmegyei Blata-mocsár vizeit 1833-ban gróf Waldstein János, akkori birtokos, lecsapoló árkokkal levezette és azontúl az addig nagyon egészségtelen vidéken az állapot némileg javult. Különösen a megelőző kolerajárvány pusztított ott nagyon hevesen. Később a levezető árkok beiazapolódtak és az egész vidék újból elmoszarasodott és a legtöbb község lakossága tíz év leforgása alatt 10%-kal fogyott. De volt még rosszabb állapot is; Kuszín faluban a lakosság 43-84%-kal fogyott meg, tehát majdnem felére zsugorodott össze! Pedig Amerikába akkor még alig vándoroltak ki. Hogy valóban a kihalás folyamata okozta az apóriást, azt a statisztika megmutatta; pl. Szana község róm. kath. lakossága körében hat év leforgása alatt (1873—1878) 380 születés és 587 haláleset fordult elő! Ugyanott a kolera abban az időszakban megint rettenősen pusztított. Valószínű, hogy az egész vidék elnéptelenedett volna, ha 1880-ban meg nem indulnak az állami lecsapoló munkálatok, melyek után az egészségügyi viszonyok ismét a javulás útjára tértek.

A törtélemben számos virágzó telepítvény pusztulásai irandó a szunyogok rovására, melyek — ez ma már kétségtelen — hathatósan belenyúltak az emberiség kulturális és politikai viszontagságainak gépezetébe. Pl. Ausztria egyik parti városa, a hadi tengerészet szempontjából annyira nevezetes Póla, a rómaiak idejében egyike volt a legvirágzóbb és legnépesebb városoknak, melynek népessége 30,000 és 50,000 közt lehetett. Később, a történelmi adatok szerint, a város nagyon egészségtelen lett és jóformán kihalt. Még hatvan év előtt sem lakott benne több, mint 1100 ember, tehát egykori népességének majdnem csak egy harminczadrésze; pedig ott vannak még a római ampitheatrum dűledező falai, melyek új korukban 18,000 embert fogadtak magukba.

BUTOR

késpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
ERENTREU ÉS PUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

A konyhában.

A varrásnál.

Az Amizoni alapítványi nőnevelő intézetből.

Mindenfelé megállapítanak olyan jelenségeket, hogy valamely vidéken, hol megelőzőleg malária nem volt, a baj egyszerre megjelenik és az illető lakosság között azután valóságos járvánnyá fejlődik. Néha sikerül a baj eredetére is rájönni. Például az Egyesült-Államokban Brookline (Massachusettsi) városba a betegséget olasz munkások huzozták be. New-York közelében pedig az előkelő világ egyik nyaralótelepére egy kocsis útján (érkezett be, ki maláriás helyről került oda.

A római Campagna az ókorban hosszú ideig egészséges, sűrűn népeeltelt vidék volt. Ma a lázak közelében félig elhagyott. Valószínű, hogy Sulla és Marius zsoldosai vitték be oda a járványt, mely attól az időtől kezdve mai napig nem is szűnt meg.

Vannak az ellenkezőre is példák; Angolország egyes vidékein régebben uralkodott a váltóláz, míg jelenleg nem mutatkozik már.

Görögországot az ókorban a legerősebb nép lakta. Iosz Konalé kétségen kívül igazat mond, mikor a kiváló nép elantnyulását a malária elterjedésének tulajdonítja.

Bajáságos és még meg nem magyarázott tény, hogy vannak emlek, kiket a szunyogok nem bánlanak, míg viszont némelyeket annyira szeretnek, hogy a hol csak egy szunyog van is a közelben, az bizonyosan megürvenlestelei látogatásával. Eddigi tapasztalatum azt látszik igazolni, hogy a nőket általában kisebb mértékben bánják, mint a férfiakat, sőt néha egészen elkerülik. Iamertem egy fiatal leányt, a ki fedetlen vállal és karral ült közünk és egyelben szunyog sora bántotta, mikor mink többiek alig tudtunk védekezni. Ez a mentesség különben a korral változik.

Az, hogy meleghebb földöveken a szunyogok tovasáma irandó hajók sokkal hevesebben működnek. a következő okokban leli magyarázatát. Hívősebb éghajlatú országokban a szunyogok már szeptemberben nem szűnnek lámadásukat csak a következő év május hónapjának második felében szokták iamé folytatni. Az ilyen tájakon tehát a szunyogtól való mentesség 8 hónapnál tovább tart és a fertőzések időszaka csak mintegy 3/4 hónap évenként. A váltóláz, ha a fertőzés csak egyszer történt és nem újul meg, bizonyos idő múlva magától is megszűnik. Rendesen azonban, legalább a műveltebb országokban, még külön ehinivel is megölik a mikroparazitákat. A hívősebb és hosszabb téli országokban a 8-9 hónapig tartó szunyogszület többnyire elég ahhoz, hogy a maláriabetegségek maguktól is megszűnjenek, úgy hogy tavasszal már ki vannak küszöbölve a váltóláz mikroparazitái a szervezetekből. Csak akkor szokott a baj ismét elterjedni, ha máshonnan, különösen a déli országokból érkezik olyan ember, ki a bajt onnan magával hozza.

A meleghebb országok állapota ebben a tekintetben egészen más. Ott a léli szünet vagy nagyon rövid időre terjed, vagy egyáltalában nincs is léli szünet, ennélfogva az év minden hónapjában akadnak maláriás egyének, úgy hogy a betegség állandó jellegűt ölt. Ebben találjuk meg okát annak is, hogy a meleghebb országok lakosságának szellemi erőlye rendszeren csekélyebb, mint a hívősebb országok lakosságáé. A népvándorláson viszonylatja az, a ki ezeket a tényezőket egész jelentőségükben tudja méltányolni.

Bizonyos, hogy még egyéb súlyos bajok is írónak majd eme rovarok számlájára. Egy igen birhadt másik

nyavalyáról, t. i. a sárgalázról, már most is tudjuk, még pedig egészen biztosan, hogy épen úgy terjed, mint a malária, t. i. kizárólag szunyog útján.

A sárgaláz csak Amerika fölfedezése után lett ismertté, adlig csak Amerikában és úgy létezik, ott is csupán szűkebb körben volt elterjedve. De Amerika fölfedezése után szanaszét terjedt mindenfelé; természetesen a hajók huzozták magukkal. A trópusok tájakon, a hová hevíttek, sok helyen állandó betegséggé lett, míg a mőrsékeltebb földövek országiban csak nyaranta követelt áldozatokat, télen a járvány ismét megszünt. A kínai félsziget már igen kegyetlen sárgalázjárványokat látott: 1804-ben például magában Murcia városban 134 sárgalázos ember közül csak négy gyógyult meg, 130 allanban meghalt. Rettentő alakban jelentkezett 1821-ben Brazelióban is, a hol csak minden huszadik beteg épült föl. Eddig már mind az öt kontinensen bekopogtatott. Európában az itáliai félszigeten, sőt Brest városban (Franciaországban) is követelt már áldozatokat. Az Egyesült-Államokban olyan messze északon, mint Boston, New-York, Philadelphia járványgyerőten tört ki, de a legnagyobb hevességgel persze a déli államokat sújtotta, különösen Louisiánát, Alabamát és Misszisszippi. 1858-ban New-Orleans-ban 8000 embert ölt meg. 1878-ban szűkebb az államokban 125,000 sárgalázos megbetegedést észleltek, melyek közül 12,000 végződött halállal. Mindez azonban persze csakélység a trópusok vidékek állapotához képest.

1881-ben Finlay, Havanában, azt a véleményét nyilvánította, hogy a sárgalázat a Stegomyia calopus Meig. (= fasciata F.) közvetíti. De kilencz éven át a szakörök Finlay nyilatkozataiba hiteltelenség képződés szüleményeinek tartották. Csak 1890-ben mikor már a texasi lázra vonatkozó tanulmányok bátorozottan rámutattak arra a tényre, hogy izeltlábi állatok csakugyan terjesztenek vérparazitákat, kezdtek Amerikában visszatérni Finlay tanulmányaihoz. 1901-ben azután Reed, Carroll, Looser és Agramonte együttes bírázkodásai megbizonyították, hogy a sárgalázat valóban szunyog és pedig az imént említett Stegomyia calopus terjeszti. Európában azonban még hosszabb ideig nem akartuk binni az eféle betegségtérjesztésben, melyet különösen az orvosi körök tartottak lehetetlenségnek.

A sárgaláz pályafutása Földünkön majdnem biztosan megmondja, milyen volt a váltóláz, a malária, multja. A sárgaláz eredetileg csupán Amerika trópusi tájain lappangott. Mikor Kolumbus Amerikát fölfedezte és nyomán azután az egész akkor ismert világgal összeköttetébe hozta, a sárgaláz mindenhová elterjedt, a hol a Stegomyia-szunyog megélhet. Majdnem bizonyos hogy a malária története a sárgalázéhoz egészen hasonló. Kezdetben a malária is helygánk valamelyik részében volt elterjedve és Európába (esetleg egyéb kontinensekre is) csak akkor került, mikor az a maláriás terület érintkezésbe jutott a viláfgforgalommal.

A Stegomyia calopus mindenütt állandó lakos, a hol a sárgaláz állandó betegség, a hová pedig a baj átmeneti járvány alakjában kopogtat be, ott a Stegomyia lehet ideiglenes lakos, de lehet állandó is. Spanyolország, Olaszországban és Portugáliában ez a szunyogfaj szintén állandó lakos, persze nem mindenütt. Mivel mindenféle vízes edényben épen úgy megél, mint a mi közönséges szunyogunk, meleg nyári időben a hajók az ő edényzet tartalmazó edényeikben

A magyar királyi oszondórhég részös figyelemébe!

Minden oszondórhég, ki árt, árszer, szunyogot vagy huzozó más ezekkelétker vásárolni, nálam következéskor de részesebb: 40 kor.-ig havi 4-5 kor., 10 kor.-ig havi 5-6 kor., 80 kor.-ig havi 7-8 kor., 100 kor.-ig havi 9-10 kor., 150 kor.-ig havi 12 kor., 200 kor.-ig havi 18 kor. Facci felül egyeztetés szerint. Az órákban 10 évi jótállás, feltétlen üzemeléses kiszolgálás. — 1 gramfon kitűntés szűkebb, 20 darabban (10 nagy dupla lemezzel, 100 tával), portómentesen 100 kor.- havi 8 kor. részletekben. Több rendelésből azonosan házhoz jövök, másda évi bérletre egyenlő van.

Brucker Győző Nándor és Tsa
magyar műórás és műdtvös
Győr, Kazinczy-u. 15. sz.

elhírezzelhatják hűvösebb téjak kikölvárosaila is, a hol legalább júliusban és augusztusban meg bír élni, de mivel a nagy meleg neki élelföltétel, már ősszel ki-pusztul.

Már az eddig elmondottakból is láthatjuk, hogy a szunyogok az emberiség legveszedelmesebb ellenségei közé tartoznak. Tulajdonképen semmiféle pestis nem ölt még meg annyi embert, mint a mennyit ezek a gyengeleltű apróságok a másvilágra juttatnak. Ha csak azokat a haláleseteket, melyeket határozottan a sárguláz és mocsárláz okozott, írunk rovásukra, akkor rovásfájukon még nem volna túlnagy a megterhelés, bár évenként úgy is milliónyi sírhalmot ásatnak. Még sokkal gyászosabb az a szerepiük, melylyel egész nemzeteket elernyesztenek és a magasabb szellemi kulturától visszatarthatnak, valamint az, hogy az izommunkát is csökkentik. Sok régi nagy nemzetet eltüntettek már, kulturájukkal együtt, a Föld színéről, és ha az utánuk hírdmondókat maradt hámulatoss műveltségre valló romok közt jár az utazó, épen az igazi okot, mely miatt életrevalóságukat és ellenállóképességüket elvesztették, a legtöbb esetben nem is sejtli.

Olaszországban magában a lázzal járó maláriafertésli számát évi 2 millióra teszik; a halálesetek száma, természetesen csak a tipikus malária-haláleseteké, 12 ezerből 20 ezerig váltakozik. Ugyanabban az országban körülbelül 5 millió magyar holdnyi terület félig, vagy egészen partlagon hever, épen azért, mert láznak uralkodnak rajta.

KÉPEINKHEZ.

Egy új leánynevelő-intézet a fővárosban.

Most, a mikor a hivatalnoki és középosztály állalában a tanítónői, óvónői és irodai pályára igyekszik nevelni a leánygyermeket s ezzel a kinevezés és alkalmaztatás után várakozók s a javadalmazással elégedetlenkedők amugy is óriási tömeget folyton szaporítva, a socialismus fejlődését akaratán kívül elősegíti; — s most, a mikor a férfiak legnagyobb része azért húzódzik a nősillettől, mert az imádott kis feleség sokkal jobban ért a könyvvezetés, számtan s más eféle, még nem is oly régen csupán férfiak által végzett irodai dolgokhoz, mint a háztartás, sütés, főzés, gyermeknevelés s egyéb háziasszonyi és családnyai teendőkhöz s így a házasság után is a gyomorrontó teendőglői kosztra és kávéházi életre kényszeríti a boldog családi otthon után vágyakozó férjet: valósággal fontos missziót teljesít a jelen számunkban közölt képeken bemutatott Amizoni-alapítványi nőnevelő intézet.

Íme intézet felállítását egy játékos szándéku, gazdag budapesti polgár, Amizoni Károly tette lehetővé, a mennyiben tekintélyes vagyonából egy nagyobb összeget hagyományozott az államra egy intézet alapítására azzal a határozott feltétellel, hogy abban az intézetben főként háztartási s az ezzel kapcsolatos sütés, főzés, varrás, baromlitenyésztés és konyhakertészkedés tudományára oktassák és neveljék a leánygyermeket.

Az intézetet a múlt évben állította fel a közoktatási miniszterium, a budapesti Városliget mögött az Amerikai-úton, tágas kertben, egészséges helyen, kényelmes, higiénikus felszereléssel. Három évfolyamból áll az intézet s minden évben legfeljebb 30 leányt vesznek fel és fel is vennének szívesen, de még eddig nem

akadt elég növendék, mert vagy a szülők nem ismerik még az intézetet, vagy — a mi szintén feltehető — a leányok buzoroloznak az ilyfajta foglalkozástól. Pedig határozottan állítható, hogy ez intézetben elsajátított tudomány, előttünk férfiak előtt, a legszébb, legkedveltebb és minden tekintetben kiváló fontosságú házi-asszonyi pályára készít a növendékeket.

Az intézetbe 14-16 éves olyan leányokat vesznek fel, a kik négy polgári vagy felső leányiskolai osztályt végeztek. S ezeket a fentebb említett tananyagokból való gyakorlati oktatás mellett, még a természettudományokból, számtanból, neveléstanból, magyar nyelvből, történelemből is oktatják és legalább egy tetazésszerinti idegen nyelvet is tanítanak.

A bentli növendékek teljes ellátása 600 K, de a miniszterium ebben kedvezményt is ad és bejáró növendéket is vesznek fel egész napi foglalkozásra. Az intézet Polereczky Irma igazgatónő és három hennlakó nevelő-tanítónő működésével igyekszik, az alapító intencióknak megfelelően, a növendékekből jó házi-asszonyokat nevelni. Az elméleti tantárgyakat pedig bejáró tanárok tanítják.

HIREK.

Adományok a létesítendő internátus alapja javára.

A mint értesülünk, az ujonnan összeállított büntető-törvénykönyv szerkesztő bizottsága nevében Körner Károly alezredes ur 2000 példány büntetőtörvénykönyvet a 4 K úrban a csendőrkerületi parancsnokságoknak rendelkezésre bocsátott azon czélból, hogy azt ezen kedvezményes árban azon csendőrök is beszerezhessék, a kiknek nem volt alkalmuk arra előfizetni. A befolyó 8000 K szintén a létesítendő internátus javára fog bevételvezetni. Legujabban a következő adományok érkeztek be a III. sz. csendőrkerületi parancsnoksághoz: a budapesti csendőrtisztai asszaltársaság augusztus 18-iki gyűlése 30 k. Görczky Gyula százados 10 k. a murosvásárhelyi szárny gyűjtése, nevezetesen: Ziegler Emil százados 10 k. Szinte Gábor hadnagy 8 k., továbbá a következő őrsparancsnokságok: Gernyeszeg 11 k. Gödömesterháza 250 k. Katosnya 4 k. Görgényzentimre 6 k. Radnóti 12 k. Kezelőszentpál 3 k. Szováta 420 k. Díesőzentsmárton 9 k. Felsőbbajom 240 k. Erzsébet-város 310 k. Mikeszásza 4 k. Kükküllővár 350 k. Bethlenszentmiklós 750 k. Mezőhárd 450 k. Hosszuaszó 4 k. Palotailva 240 k. Szászbonyha 4 k. Székelykál 8 k. Maroshévíz 15 k. Baczkamadaras 350 k. Nyárad-szereda 820 k. Mezőcsávás 250 k. Balavásár 250 k. Lomás 4 k. Nagytörömi 290 k. Erdőszentgyörgy 250 k. Murosvásárhely 14 k. Szászrégen 6 k. Körtekapu 7 k. Laposnya 5 k. Nyáradremete 3 k. Makfalva 450 k. Déda 260 k. Marosvécs 345 k. Szásznádas 3 k. Mező-sámsond 250 k. Összesen 211 k. 25 fill. Továbbá a nagyszurdoki őrs 4 k. a vasvári őrs 8 k. a nemes-szaloki őrs 4 k. Szabó István IV. csendőr Nádudvar 5 k. Mások István és Kiss József járásőrmeesterek 5-5 k. Gábrriel Dénes őrsvezető Szány 2 k. Henos Lajos és Lupán János őrsvezetők Köröstarosa 5--5 k. Madaras Elek csendőr Zenta 2 k. Anik János járásőrmeester gyűjtése 5650 k., a melyből 32 k. a nyugdíjpótló javára szolgál. A most nyugtázott 320 k. 75 fillérenyi összeggel az internátus alapja 894 k. 71 fillérré gyarapodott.

ÉLELMISZEREKET

legjutányosabban szállít !!!

Szállítja az összes élelmiszereket a m. kir. csendőrség és a cs. és kir. hadsereg részére.

Részletes felvilágosítást készséggel nyújtunk.

BECK LIPOT és FIA és WEISZ NORBERT cég
BUDAPEST, II., SZENA-TER 1. SZAM.

Egy új alapítvány. A folyó évi 27. számú Rendeleti Közlönyben megjelent „Értesítés” szerint Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi augusztus hó 8-án Bad-Ischiben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a legmagasabb születésének 80-ik évfordulója emlékére a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által a m. kir. csendőrség tisztikara és legénységétől összegyűjtött és mintegy 21,500 korona összegből, az adományozók óhajára létesítendő segélyezési alapítvány, „I. Ferencz József” nevet viselhesse. Az Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb nevével elnevezendő ezen alapítványnak kamataiból a m. kir. csendőrségnél szolgáló azon üdülésre szoruló legénységi egyének lesznek anyagi segélyben részesítendők, kik sérüléseiket vagy betegségeiket valamely kimagasló szolgálati vagy egyéb bátor és vitéz cselekedet következtében kapták. A vonatkozó alapító oklevél, valamint az alapítványi segély elnyerésének módzatait ismertető határozványok később fognak közzétettni.

A mulatság vége. A Nógrád községben augusztus 15-én a Kohn Sámuel koresmájában rendezett táncmulatság alkalmával éjjeli 1/2 órakor az ifjuság összeverekedett s a rend helyreállításra céljából közbelépő községi bírót is megtámadva, azt karján megsebezte. Ezek után a bíró az odaérkezett s Jeszenszki József ez. őrsvezető és Oroszi János csendőrökből állott járőrnek — a történet közlése mellett — támogatását kérte a mulatság feloszlására, mire a járőr a koresmát kiűrtette. Ennek megtörténte után a távozó járőrt a koresma előtt csoportosult tömeg kődobálással megtámadta s a járőrvezetőt az orrán és jobb karján könnyen megsebesítette, a csendőrnek pedig négy fogát kitépte. 8. miután a támadás a fegyverhasználat következtetésére figyelmeztető felhívás után sem szűnt meg, a támadó tömeg ellen az őrsvezető három a csendőr pedig öt lövést intézett. A lövések következtében Hesz Mihály és Drietovszki András halálosan, egy egyén súlyosan, kettő pedig könnyen megsebesültek. A fegyverhasználat után a rend helyreállott.

Megtámadott pr.-csendőr. Volent János faddi lakos augusztus 15-én éjjel Paddon, az őt megelőzőleg halászi kihágásért feljelentő Süle Ferencz próbacsendőrt

sáta közben orozva megtámadta és pusztá kézzel nyakaszirtan ütötte, majd pedig zsebkéssel akarja megszurni, Süle pr. csendőr támadója ellen kardot használt s azt súlyosan megsebesítette.

Ellenzegülések. Kordás Auréls alsóvisti őrsbeli csendőr augusztus 14-én a fogaraszemeyi Alsóvisten Istrate Útja ellenzegülővel szemben, annak súlyos sérülésével, Koppacz Gergely ruszka őrsbeli ez. őrsvezető pedig augusztus 13-án a krassó-szörénymegyei Ruszka Pétri Sztanescu ottani lakos ellenzegülő ellen, annak életveszélyes sérülésével végződő kardot használtak.

Kéréslem. Péter Gergely, Baján állomásozó ez. ez. őrsvezető kéri a vele 1909 és 1910-ban Baján együtt szolgáló Albert Márton ez. ez. őrsvezetőt, hogy jelenlegi állomáshelyét vele utassra.

Szerkesztői üzenetek.

Köhalom. Szeged.

F. csendőr határszéli őrs. Szolgálati ügy.

Havasai csendőr. Ugyan ugyan,

Jászszági. Nincs felvéve.

A. J. Nem.

Ezüst nyul. 1. Nem. 2. Nem egészen. Szoktak használni, de helytelenül.

Korponai őrs. Felszólalást tudomásul vettük, azonban ki kell jelentenünk, hogy legjobb tudomásunk szerint vonatkozó levél a korponai postahelyegyzővel volt ellátva.

V. M. őrsv. Forduljon kérelmével közvetlenül illetékes helyre, 10 filléres helyeget lapunk javára bevételeztük.

H. pr. csendőr. Igen.

Nagy J. 1. Az, a ki vele megbizatik. 2. Nem.

Özv. Szijártóné Plavisevicsa. Terjeszse elő kérelmét közvetlenül a honvédelmi miniszteriumba. Temetkezési járulékra igénye van s azt, ha törvényes akadály nincs, meg is kapja.

P. Gy. Még nincs elintézve.

Sz. L. Közelebbi adatok hiányában határozott felvilágosítást nem adhatunk. Amennyiben azonban említett haja a tényleges katonai szolgálat alatt keletkezett s e miatt felülvizsgálat alkalmával rokkantnak, tehát csapatszolgálatra is alkalmatlannak osztályoztatnék, akkor előreláthatólag megkapja.

25. 1. Nem mérvadó nézetünk szerint a tanfolyam végzett. 2. Igen. 3. Előreláthatólag igen.

S. P. U. A jelenlegi létszámyiezonok mellett aligha.

Érdeklődő. Még nem tudni.

B. A. csendőr. Kérvény nem, személyes jelentkezés szükséges. Ha van hely, felveszik, ahhoz nem kell protectió.

AZ ERŐSÍTETT

CAPCINE (PAPRIKA) KENŐCS

Az ár és 45 f. postaköltség bekioldése után vagy utánvétel küldve

Szente Lajos gyógyszer. Budapest, Damjanich-utca 2.

Beszere meő hálsiratok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatása van. Valódi csak nálam kapható. Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.

Csusz, köszvény, reuma ideges fejfájás, hűlés, idegbaj, mindennemű csontbántalmak ellen kitűnő hatásnak bizonyult szer

MEGELŐZŐTT!
MOSKOVITS
ANATOMIAI
CZIPŐGYÁR RT.
BUDAPEST
RÁKÓCZI-ÚT

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, honl. csendőrség, cs. és kir. közhadisereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrűl készített különlegességeinek szerződéses árban szállítást

Kiváratra árjegyzéket hármentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

7145/eln. sz. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur értesítése szerint újabb időben gyakran fordul elő az az eset, hogy a m. kir. honvédség kötelekeibe tartozó tisztek hozzátartozóik részére felettis parancsnokságaik útján kérnek egyszeri kedvezményes utazásra jogosító igazolványt a parancsnokságok a kérvényt hivatalból „hivatalmentes” jelzéssel levélben továbbítják.

Elintéző, hogy a parancsnokságok az a utalmanozott igénybevétele jóváélekedésként, a mely az esedékes postadíjak megterítésének kötelezettségén kívül bírságot is von maga után, ennél fogva az összes érdekeltak figyelme az 1910. évi 5555/eln. számú „Körrendelet”-tel (M. K. 20. szahályrendelet) kiadott minta mellékleten foglalt megjegyzésre felhívatik.

Kelt Budapesten, 1910. évi augusztus 3-án
Haza! Samu, s. k.

Körrendelet.

7222/eln. sz. Néhai Bernfeld Mór által a m. kir. honvédség és esendőség részére hagyományozott összegből létesített és a m. kir. honvédség és esendőség tisztséi, tisztviselői és törzsőrmesterei özvegyeinek és árváinak állandó segélyezésére szolgáló alapítványra vonatkozólag általam kihcsátott alábbi „Pályázati hirdetmény”-t ezennel közlésternem.

Kelt Budapesten, 1910. évi augusztus hó 8-án.
Haza! Samu, s. k.

Pályázati hirdetmény.

A néhai Bernfeld Mór által hagyományozott összegből a m. kir. honvédség és esendőség tisztjeinek, tisztviselőinek és törzsőrmestereinek özvegyei és árvái részére létesített alapítvány kamattjévedelméből a folyó 1910. évtől kezdődőleg több igényjogosult özvegy és árva lesz állandó évi segélyben részesíthető.

Ezen alapítványi segély elnyerésére igénynyel lincak oly tényleges vagy nyugállománybeli m. kir. honvéd tisztviselő és honvéd törzsőrmesterek özvegyei és árvái, nemkülönben oly m. kir. esendőségi tisztak és törzsőrmesterek özvegyei és árvái, a kik sem az államtól, sem pedig a m. kir. honvéd tiszti özvegyek és árvák segélyellátási intézetétől nyugdíjat vagy állandó évi segélyt nem élveznek.

Az alapítványi segély összege, — a mely az alapítványi kamattjévedelem mérvéhez képest változás alá is eshetik — igényjogosult özvegy részére legalább évi 400 koronában, igényjogosult árva részére legalább évi 200 koronában van megállapítva.

A segélydíjakat a m. kir. honvédelmi miniszter adománynozza. Az özvegyeknek engedélyezett segély élet-hossziglan, illetőleg netán újabb férjhezmenetelig jár.

Az árvák részére, nevelési járuléknál engedélyezett segély:

a) fiúarvánál, amennyiben tanulmányokat folytatnak, állami vagy katonai szolgálatba, avagy a kereskedői pályára lépnek, a hetöltött 20-ik életév-ig, amennyiben pedig iparos pályára lépnek, a hetöltött 16-ik életév-ig;

b) leányarvánál férjhezmenetelig, — legkésőbb azonban a hetöltött 22-ik életév-ig folyósítatik.

Mindkét nembeli nyomorék vagy keresétképtelen árvák a részükre engedélyezett segélyösszegek élvezetében keresétképtelenségük egész tartama alatt, esetleg élethossziglan is megmaradnak.

Ha valamely igényjogosult és a jelen alapítványból évi segélyt élvező özvegynek több mint két törvényes gyermeke volna, akkor minden egyes gyermek csak évi 100 korona segélyben illetve nevelési járuléknál részesíthetik. Ezen nevelési járuléknál a gyermekek részére, a fentebb említett időpontig, azonban akkor is meg-hagyatnak, ha az anya időközben netán újabb férjhez ment volna.

Törvényesített gyermekek a törvényes házassághól származottakkal egyenlőknek tekintetnek: örökbe fogadott, törvénytelen és mostoha gyermekek azonban segélyre igényt nem tarthatnak.

Egyenlő minősítésű pályázok között azok részesílnék előnyben, a kik anyagi viszonyaikra való tekintettel a segélyre legjobban rászorulnak.

Az engedélyezett évi segélyt mindenkorra elveszti az, aki közönséges, megbecsületlenítő büntetést vagy vétség miatt három hónapnál hosszab ideig tartó szabadságvesztésbüntetésre ítéltetik.

A segélyösszegek, az adományozást követő hótól számítva, havonként utalagos részletekben válnak esedékessé.

Az alapítványi segély elnyerését ezéző folyamodványok — melyek mellékleteikkel együtt szabályszerűen hályagazandók — legkésőbb folyó 1910. évi szeptember hó 30-ig, közvetlenül a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandók be.

Később érkező vagy nem szabályszerűen felszerelt folyamodványok nem fognak figyelembe véteteni.

A pályázati kérvényekhez mellékelendők:

1. hivatalos bizonyítvány vagy más hivatalos (tiszti kinevezési okmány, honvéd anyakönyvi lap) okmány arról, hogy a folyamodó férje, illetőleg atyja tényleges vagy nyugállománybeli m. kir. honvéd tiszti, honvéd tisztviselő, honvéd törzsőrmester, illetőleg m. kir. esendőségi tiszti vagy esendő törzsőrmester volt;
2. az elhunyt férj, illetőleg atya halotti anyakönyvi kivonat, vagy a hivólag történt halottá nyilvánításról szóló okmány;
3. a házassághóttést igazoló anyakönyvi kivonat;
4. halósági bizonyítvány arról, hogy az özvegy, férjének életében, attól törvényesen elválv nem volt és hogy férjének elhalálózása óta újból házasságnem lépett;
5. az árvák szülétkési anyakönyvi kivonata;
6. hatósági bizonyítvány arról, hogy a női árvák férjhez még nem mentek;
7. fiúarvánál a folytatott, vagy netán már végzett, tanulmányokról szóló iskolai bizonyítvány, esetleg alkalmaztatásról igazoló bizonyítvány vagy okmány.
8. Nyomorék vagy keresétképtelen árvánál, ha az évi segély keresétképtelenségük idejére vagy élet-hossziglan kérelmeztek, hatósági orvosi bizonyítvány a nyomorékság illetve keresétképtelenség mibenlétéről és ennek igazolásáról; és végül
9. az özvegy és az árvák vagyoni viszonyait feltáró hatósági bizonyítvány.

Budapest 1910. évi augusztus havában.

A m. kir. honvédelmi minisztertől.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár (kólról) nem képes olcsó finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangsterkésztője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zimbabom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszert, húr, stb., míg **Reményi** legújabb képes árcikk-zékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költséget díjaztatni. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék korendó.

Különítmények felállításáa.

A m. kir. IV. számú csendőrkörület löcsei szárnyának területén Tátaszéplakon és Felsőhúgin, 1910. évi augusztus hó 7-én, egy-egy 2—2 főből álló különítmény állított fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ö császári és apostoli kárdlyi Felsége folyó évi július hó 29-én Bad Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Kövi Lál ez. őrsvezetőnek és

Zaiga Ferencz csendőr ez. őrsvezetőnek, mindkettlen a m. kir. III. sz. csendőrkörületi parancsnokság állományából, fegyveres ellenzegülőkkel folytatott harcban tanúsított bátor, elszánt és vitéz magatartásukért a 2. osztályú vitézségi ezüst érdmet legkegyelmeesebben adományozni méltóztatott.

Áthelyeztetnek:

1910 szeptember hó 1-ével:

a következő százasos hadbírók:

Molnár Aladár, a pozsonyi IV. honvédkörületi parancsnokság törzsétől az V. számú csendőrkörületi parancsnokságnál való beosztása alatti felmentés mellett; a budapesti I. honvédkörületi parancsnokság törzséhez, a III. számú csendőrkörületi parancsnoksághoz való beosztással, továbbá:

Weinek László, a budapesti I. honvédkörületi parancsnokság törzsétől a pozsonyi IV. honvédkörületi parancsnokság törzséhez, az V. számú csendőrkörületi parancsnoksághoz való beosztással.

Nyugállományba helyeztetnek:

1910 szeptember 1-ével:

Váradi Sándor, VIII. számú csendőrkörületbeli járás-őrmeister, a megéjtett felülvizagálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhelye: Komádi.

Munteán János, V. számú csendőrkörületbeli járás-őrmeister, a megéjtett felülvizagálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhelye: Marossolymos.

Fleischer János, VII. számú csendőrkörületbeli járás-őrmeister, a megéjtett felülvizagálat alapján, mint „rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhelye: Nagyszalán.

Oldhatlag megdícsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Szolesánszky Antal, V. számú csendőrkörületbeli ez. őrmester, egy tűzvész alkalmával a kőmestári vagyon megmentése és a tűz továbbterjedésének megállításán körül kifejtett eredménydus tevékenységeért és példás magatartásáért.

Bande Lajos I. számú csendőrkörületbeli őrmester, a közbiztonsági szolgálat terén, 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkör lankadatlan szorgalommal teljesített eredményes tevékenységeért.

A m. kir. VI. sz. csendőrkörületi parancsnokság által:

Buzgó János a segéltiszttséghez beosztott ez. őrmester, 13 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított jó magaviseletéért, de különösen a segéltisztzi irodában két éven át kifejtett szorgalma, buzgó tevékenysége és megbízhatóságáért.

Püllé István, a segéltiszttséghez tartósan vezényolt ez. őrmester, 4 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint 5 évi különböző irodai alkalmazásában tanúsított buzgó és eredményes működése, megbízhatósága és kifogástalan magaviseletéért.

Flóren György, Csehe Ferencz, Berényi Péter és Bodócs János őrsvezetők, hosszabb csendőrségi szolgálati idejüik alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló szorgalmuk, buzgó tevékenységük és eredményes működésükért.

Schwáb József műóráa és ékszerész
Szabadka, Budica-u.

A m. kir. csendőrség szives figyelmébe! Az a csendőr, aki órái, ékszerét akar vásárolni, egy készpénz mint részletre, forduljon olyan üzéghez, amely rövid 1—2 év alatt kikészítéssel csak a csendőrségtől 120 elkészítéssel részlettel, ezen ellenérték csak azért érték el, mivel a saját közből szabályozott óra egy hó alatt legfeljebb csak 5 perccel különbséget. Kértem sziveskedjenek mintákat kérni. A minták csak óra 6 koronától feljebb.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papír- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

A legújabb mintájú ruha és fegyverzeti és tömegkönyvecskék raktárunkon készen kaphatók.